

משך חכמה

פרשת נשא פסקא כט - לה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

תשפ"א, גליון מס' תלה טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

[כט]

אותו לשון אצל כהן, ונראה, דמשמיענו דאם הנזיר הוא עצמו כהן, בכל זה אינו יכול להקריב עולתו וחטאתו, דאין נזירות פחות משלושים יום (נזיר ה, א), והוי פרוע ראש (סנהדרין כב, ב), ומחלל עבודה (סנהדרין פג, א), ומוכרח להיות ההקרבה בכהן אחר. ולכן לא כתב (בפסוק טז) ועשה הכהן חטאתו כו', דזה דוקא מפני שהוא כהן, וכאן אף אם הנזיר כהן, מוכרח להיות בכהן אחר, משום דהנזיר לא חזי לקרב בלא עבודה למקום המזבח, ולוקה בלאו משום פרוע ראש, ולכן רק כהן אחר והקריב לפני ה',

(ו, יד-טז) - (יד) והקריב את קרבנו לה' כָּבֵשׁ בְּן שְׁנָתוֹ תָּמִים אֶחָד לְעֹלָה וְכִבְשֵׁה אַחַת בַּת שְׁנֵתָה תְּמִימָה לְחֻטָּאת וְאֵיל אֶחָד תָּמִים לְשִׁלְמִים: (טז) וְסֵל מִצֹּאת סֵלֶת חֵלֶת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וְרִקְיָקִי מִצֹּאת מִשְׁחִים בְּשֶׁמֶן וּמִנְחָתָם וְנִסְפִיָּהֶם: (טז) וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן לְפָנָי ה' וְעָשָׂה אֶת חֻטָּאתוֹ וְאֶת עֹלָתוֹ:

מדוע כתוב "והקריב הכהן לפני ה'", די לכתוב "ועשה הכהן את חטאתו כו"

(יד) והקריב את קרבנו לה' כו'.¹ הוא ההקדש והסמיכה. והקריב הכהן לפני ה' (פסוק טז). לא מצאנו בשום מקום כזה, שיחזור

דהתנופה של הזרוע וכו' המפורש בכתוב, זה צריך כהן אחר, אבל חטאתו ועולתו הוה אמינא שיכול הנזיר בעצמו להקריב).

ובזה מיושב מדוע חזרה התורה על אותו הלשון בתוספת "הכהן", ללמד, שאת מעשה ההקרבה לא יעשה הנזיר אפילו שהוא כהן, אלא כהן אחר, שהרי במעשה ההקדשה והסמיכה כתוב סתם והקריב, ואם כן כאן דכתיב "כהן", היינו כהן אחר ולא הנזיר, לכן לא שינה הכתוב מלשוננו כדרכו בכל מקום. ולכן לא כתב (בפסוק טז) רק ועשה הכהן חטאתו כו', דמשמעו שצריך שיהיה כהן, וכאן אפילו הנזיר הוא כהן גם לא יקריב דצריך כהן אחר, לכן דקדק הכתוב להוסיף והקריב הכהן, דוקא כהן אחר.

והטעם שכתוב "לפני ה'", בא לתת טעם מדוע צריך כהן אחר, כיון שיש שתי סיבות שהנזיר אינו יכול להקריב חטאתו ועלתו: א. שפרוע ראש שמקריב קרבן חייב מיתה. ב. אפילו בלא עבודה אסור להכנס "לפני ה'", דהיינו מהמזבח ולפנים, דפסק הרמב"ם (ביאת המקדש א, טו) וז"ל "יראה לי, שכל כהן הכשר לעבודה, אם נכנס מן המזבח ולפנים, והוא שתוי יין או שכור משאר המשכרין או פרוע ראש או קרוע בגדים כדרך שקורעין על המתים, אף על פי שלא עבד עבודה הרי זה לוקה, הואיל והוא ראוי לעבודה ונכנס בשעת העבודה מגול ככה, והרי הוא מוזהר שלא יכנס" עכ"ל הרמב"ם, והראב"ד השיג על הרמב"ם וכתב דאינו לוקה אלא אם קרב למזבח, אבל פרוע ראש הנכנס לפנים מן המזבח אינו לוקה.

אבל שיטת הרמב"ם היא האמיתית, לכן גם מטעם שזה "לפני ה'" אפילו בלא מעשה עבודה, גם אסור לנזיר להכנס, קל וחומר שכאן צריך לעשות מעשה עבודה, לכן צריך כהן אחר. ועיין במשנה למלך (שם, ו, א) שהאריך בביאור שיטת הרמב"ם, באיזה מקום אסור לבעל מום להכנס. ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

¹ [כט] (ו, יד-טז) - (יד) והקריב את קרבנו לה' כָּבֵשׁ בְּן שְׁנָתוֹ תָּמִים אֶחָד לְעֹלָה וְכִבְשֵׁה אַחַת בַּת שְׁנֵתָה תְּמִימָה לְחֻטָּאת וְאֵיל אֶחָד תָּמִים לְשִׁלְמִים: (טז) וְסֵל מִצֹּאת סֵלֶת חֵלֶת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וְרִקְיָקִי מִצֹּאת מִשְׁחִים בְּשֶׁמֶן וּמִנְחָתָם וְנִסְפִיָּהֶם: (טז) וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן לְפָנָי ה' וְעָשָׂה אֶת חֻטָּאתוֹ וְאֶת עֹלָתוֹ ע"כ. הא דכתיב פעמיים והקריב (יד. טז), דהקריב הראשון הוא מה שהנזיר מקדיש וסומך, לכן לא כתיב כהן. והקריב השני הוא הקרבת הקרבן על ידי הכהן שחיטה וזריקה וכו'.

ויש לדקדק דלא מצאנו בתורה שיחזור הכתוב ויכתוב אותו הלשון על המקדיש ועל הכהן המקריב, וזה בכונה גדולה, כיון שאף על פי ששניהם נקראים הקרבה, יש חילוק גדול ביניהם, דהקרבת המקדיש הוא ההקדש והסמיכה, והקרבת הכהן מעשה הקרבן, לכן בכל התורה שינה הכתוב בלשון, שאם כתוב אצל המקדיש "והקריב", כתוב אצל מעשה הקרבן לשון אחר, כגון "ועשה הכהן". ואם אצל מעשה הקרבן כתוב לשון "והקריב הכהן", כתוב אצל המקדיש לשון אחר כגון בויקרא "אֶדָם פִּי יִקְרִיב" (א, ב), "וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן" (א, יג) וכדו', אם כן מדוע כאן חוזר הכתוב וכותב אותו הלשון שאצל הישראל כותב אצל הכהן.

ועוד יש לדקדק כיון דכתיב "ועשה את חטאתו", אם כן "והקריב" נראה מיותר. ועוד יש לדקדק מדוע כתוב "וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן לְפָנָי ה'", די לכתוב והקריב הכהן ועשה כו'.

אבל הביאור בזה, דבא הכתוב ללמד, דאף על פי שכל כהן מקריב קרבנותיו אפילו אינו במשמרתו (בבא קמא קט, ב), מכל מקום כהן שהוא נזיר אינו יכול להקריב עולתו וחטאתו, כיון שאין נזירות פחות משלושים יום (נזיר ה, א), וכיון שנזיר אסור בגילוח, הוי פרוע ראש (סנהדרין כב, ב), ומחלל עבודה (סנהדרין פג, א), לכן מוכרח להיות ההקרבה בכהן אחר. [א.ה. הטעם שלא כתב גם שלמיו, דזה פשיטא שאינו יכול לעשות בעצמו, כיון

משך חכמה

פרשת נשא פסקא כט - לה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

תשפ"א, גליון מס' תלה טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

עולת נקבה כמבואר עבודת גילולים דף כד, ב, מביא עולה נקבה, ורק במקדש ליכא עולה נקבה, לכן אמר אחד לעולה, שאף בלא כבשה מוכרח להיות אחד זכר⁴.

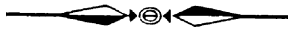
[לא]

(ו, יד) וְהִקְרִיב אֶת קֶרְבָּנוּ לַה' כֶּבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ תְּמִים אֶחָד לְעֹלָה וְכִבְשָׂה אַחַת בֵּת שְׁנֵתָה תְּמִימָה לְחֻטָּאת וְאֵיל אֶחָד תְּמִים לְשִׁלְמִים:

מדוע מביא הנזיר חטאת, ולמה נסמכה פרשת נזירות לקרבנות הנשיאים

(ו, יד) ענין⁵ החטאת בנזיר, הוא, לפי שבטל ממנו כמה מצוות, כמו טומאה לקרובים, שהיא מצוות עשה, וכן קידוש והבדלה על

הכבש הוא אחד, ולא קרב עמו כבשה של חטאת, דהיינו בבמה, דבבמה לא קרב חטאת, גם כן יקריב רק כבש זכר ולא נקבה, דאף על פי שבבמה קרבה עולה נקבה, בנזיר, גזירת הכתוב שיקריב עולה כבש זכר.

[לא]

⁵ [לא] (ו, יד) וְהִקְרִיב אֶת קֶרְבָּנוּ לַה' כֶּבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ תְּמִים אֶחָד לְעֹלָה וְכִבְשָׂה אַחַת בֵּת שְׁנֵתָה תְּמִימָה לְחֻטָּאת וְאֵיל אֶחָד תְּמִים לְשִׁלְמִים" ע"כ. יש לדקדק: א. מה חטא נזיר טהור שצריך להביא חטאת, בשלמא עולה ושלמים שבאים גם בנדבה ניחא, שצויה ה' לנזיר להביא שלמים ועולה, אבל חטאת שבאה על חטא, איזה חטא הנזיר. ב. מדוע סמכה תורה פרשת קרבנות הנשיאים לפרשת נזיר.

אבל טעם קרבן חטאת הוא, שהנזיר ביטל כמה מצוות, כמו טומאה לקרובים, שהיא מצוות עשה, וכן קידוש והבדלה על היין, ואף על פי שמותר ומצוה להיות נזיר כדי להתקדש ולפרוש, מכל מקום צריך להביא חטאת. שאפילו אם הנזירות פעלה אצלו פרישות, והוא דבר טוב ומשובח, מכל מקום צריך כפרה על זה, כמו שאמרנו חז"ל (תענית יב, ב) שהמתענה תענית חלום בשבת צריך להתענות עוד תענית על תעניתו, לכפר על שביטל עונג שבת, כמו כן הנזיר שביטל כמה מצוות, אף על פי שהיה מותר לעשות כן, והנזירות פעלה אצלו טובה גדולה, צריך להביא קרבן חטאת. [א. ה. לא

היינו אצל המזבח. [ויעויין משנה למלך פרק ו מביאת מקדש הלכה א], וכשיטת הרמב"ם האמיתית. ודו"ק².

[ל]

(ו, יד) וְהִקְרִיב אֶת קֶרְבָּנוּ לַה' כֶּבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ תְּמִים אֶחָד לְעֹלָה וְכִבְשָׂה אַחַת בֵּת שְׁנֵתָה תְּמִימָה לְחֻטָּאת וְאֵיל אֶחָד תְּמִים לְשִׁלְמִים:

מדוע כבש "אחד"

(ו, יד) כבש בן שנתו תמים אחד לעולה³. יתכן, דהוה אמינא, דבבמה, דחטאת נזיר אינו קרב, רק עולה ושלמים, דנידור ונידוב הוא (זבחים קיז, א), סלקא דעתך אמינא, דכיון דבבמה כשר

² תמצית דבריו: הטעם שכתוב "והקריב הכהן לפני ה'", והרי די לכתוב "ועשה הכהן את חטאתו כו" – בא הכתוב ללמד, שאפילו אם הנזיר בעצמו כהן, לא מקריב בעצמו חטאתו ועולתו, אלא כהן אחר, כיון דהוא פרוע ראש. ועוד, שהוא לפני ה', ואפילו בלא הקרבה אסור להכנס לפני ה' פרוע ראש.

[ל]

³ [ל] (ו, יד) וְהִקְרִיב אֶת קֶרְבָּנוּ לַה' כֶּבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ תְּמִים אֶחָד לְעֹלָה וְכִבְשָׂה אַחַת בֵּת שְׁנֵתָה תְּמִימָה לְחֻטָּאת וְאֵיל אֶחָד תְּמִים לְשִׁלְמִים" ע"כ. ויש לדקדק, כיון דכתיב כבש כו', מדוע כתוב "אחד" והרי לשון כבש אחד הוא.

והביאור בזה, דמבואר בזבחים (קיז, א) דאין קרב בבמה אלא קרבנות שהם נידר ונידב, דהיינו עולה ושלמים, אבל חטאת אינה קרבה בבמה, ונזיר בזמן שהותרו הבמות היה מקריב בבמה רק עולתו ולא חטאתו. ואיתא בעבודה זרה (כד, א) דבבמה קרבה גם עולה נקבה. ולפי זה, הוה אמינא, דאם מקריב נזיר קרבן בבמה, דאין מקריב אלא עולתו, יקריב אפילו עולה, ומה שכתבה תורה להקריב כבש זכר הוא מפני שקרב בבית המקדש עם החטאת, אבל כשמקריב עולתו לבדו יכול להקריב נקבה, לפיכך כתבה תורה "אחד", ללמד, שאפילו כאשר הכבש הוא "אחד", שאין קרב עמו חטאת, דהיינו בבמה, גם כן יקריב "כבש" זכר ולא נקבה. ומבואר הכל בסיעתא דשמיא. ⁴ תמצית דבריו: הטעם שכתוב כבש "אחד", ללמד, שאפילו אם

משך חכמה

פרשת נשא פסקא כט - לה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

תשפ"א, גליון מס' תלה טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

מדוע כתוב "הכהן", כבר כתוב שיעשה את הזבח

(ו, יז) ועשה הכהן את מנחתו כו'.⁷ משום דמנחות ונסכים כשרים לאחר זמן (מנחות מד, ב), ובכהן אחר, לכן כתב הכהן בפני עצמו.⁸

[לג]

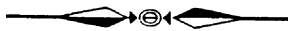
(ו, יט) וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת הַזֶּרַע בְּשֵׁלָה מִן הָאֵיל וְחִלַּת מִצֵּה אַחַת מִן הַסֵּל וְרָקִיק מִצֵּה אֶחָד וְנָתַן עַל כַּפֵּי הַנְּזִיר אַחַר הַתְּגַלְחוֹת אֶת נְזָרוֹ:

מדוע כתוב מן הסל

(ו, יט) וחלת מצה אחת מן הסל.⁹ כתב גבי חלות, להורות, דאף שהיה נותן בסל אחד אפילו כשהן חמין, והן בולעות זו מזו,

והנסכים, אלא כהן אחר. ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

⁸ תמצית דבריו: הטעם שכתוב "הכהן", אע"פ שכבר כתוב שיעשה את הזבח. כיון שמנחות ונסכים של קרבן, אפשר להביא לאחר זמן, ואז מקריב כהן אחר, לכן כתוב הכהן, כהן אחר.

[לג]

⁹ [לג] (ו, יט) "וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת הַזֶּרַע בְּשֵׁלָה מִן הָאֵיל וְחִלַּת מִצֵּה אַחַת מִן הַסֵּל וְרָקִיק מִצֵּה אֶחָד וְנָתַן עַל כַּפֵּי הַנְּזִיר אַחַר הַתְּגַלְחוֹת אֶת נְזָרוֹ" ע"כ. יש לדקדק, מדוע כתוב "מן הסל", והא כתוב לפני כן שהחלות בסל. ועוד, מדוע דוקא על חלות כתוב מן הסל, ולא על הרקיק, והרי בסל היו גם הרקיקין כדכתיב בפסוק טו.

אבל הביאור בזה, דמיד לאחר אפיה החלות חמות מאוד, וכיון שלשין את החלות בשמן כשהן סולת, הרי שהשמן הוא דבר המפעפע, ואמרו בחולין (צז, א) דבר שמן מפעפע, ובולעת חלה מן חלה אחרת, והיה סברא לומר, שכיון שמתוך החלות יש חלה אחת תרומה לכהן, אם כן אסור להניחן יחד בסל לאחר אפיה מיד, אלא בהפסק דבר, כדי שלא יבלעו מן חלת התרומה שיפריש מהן לאחר מכאן, וחלת התרומה אסורה לזרים, ואף על פי שעוד לא הפריש את חלת התרומה, מכל מקום, כיון שיפריש אחת מהן חלת תרומה, הרי שיש כאן בסל חלה אחת שאסורה לזרים ובולעות ממנה, לפיכך דקדק הכתוב לכתוב שיטול מן הסל, ללמד שלא חוששין לזה, ויכול להניח מיד לאחר אפיה את החלות יחד.

היין, ואם פעלו אצלו בפרישות, אז הוא טוב ומשובח, אבל מכל מקום צריך כפרה על זה, כמו שהביא ר"ת, דצריך למיתב תענית לתעניתו בתענית חלום (תענית יב, ב). ולכן קרבנותיו המה קרבנות הנשיאים בחנוך המזבח, שלב נשבר הוא טוב מכל הקרבנות, כדאמר סנהדרין מג, ב והנזירות הוא חינוך לשבירת הרוח והלב המתאוה, לכן מביא קרבנות חנוך. ודו"ק⁶.

[לב]

(ו, יז) וְאֵת הָאֵיל יַעֲשֶׂה זָבַח שְׁלָמִים לַה' עַל סֵל הַמִּצּוֹת וְעִשָּׂה הַכֹּהֵן אֶת מִנְחָתוֹ וְאֵת נֶסְכּוֹ:

ידעתי מה התכוון רבינו שכתב "כמו שהביא ר"ת". וכנראה יש טעות סופר]. ועל פי זה מובן מדוע סמכה תורה פרשת נשיאים לנזיר. דהנה נתבונן ונראה, שהנשיאים הביאו חטאת עולה ושלמים, וכן הם קרבנות הנזיר, והטעם בזה, דלחינוך מביאים כל הקרבנות הללו, וכשם שקרבנות הנשיאים הם חנוך המזבח, כך הנזיר חונך את עצמו, שלב נשבר הוא טוב מכל הקרבנות, כדאמר סנהדרין מג, ב, והנזירות הוא חינוך לשבירת הרוח והלב המתאוה, לכן מביא קרבנות חנוך. ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

⁶ תמצית דבריו: הטעם שנזיר טהור מביא חטאת, כיון שביטל כמה מצוות טומאה לקרובים, שהיא מצות עשה, וכן קידוש והבדלה על היין. ולכן נסמכה פרשת נזירות לקרבנות הנשיאים, שכשם שקרבנותיהם היו לחינוך המזבח, כך הנזיר חונך את עצמו, שלב נשבר טוב מכל קרבנות.

[לב]

⁷ [לב] (ו, יז) "וְאֵת הָאֵיל יַעֲשֶׂה זָבַח שְׁלָמִים לַה' עַל סֵל הַמִּצּוֹת וְעִשָּׂה הַכֹּהֵן אֶת מִנְחָתוֹ וְאֵת נֶסְכּוֹ" ע"כ. ויש לדקדק, מדוע כתוב "הכהן", דנראה כשפת יתר.

אבל הביאור בזה, דהנה אמרו במנחות (מד, ב) דמנחות ונסכים של קרבן, יכול להביא לאחר זמן ואפילו אחר כמה ימים, ואם כן בעל כורחך נעשה בכהן אחר, דהרי בכל שבוע היו מתחלפות משמרות הכהנים, לכן כתבה תורה "הכהן", שלפעמים לא אותו כהן שהקריב את האיל יעשה את המנחה

משך חכמה

פרשת נשא פסקא כט - לה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

תשפ"א, גליון מס' תלה טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

בפסחים דף לה, ב, דמשום הכי לא הוי מצה עשירה. ודו"ק.
ורבינו בהלכות נזירות (ח, ד) העתיק לשון הכתוב, יעויין שם¹⁰.

[לד]

(ו, כא) זאת תורת הנזיר אשר ידר קרבנו לה' על נזרו מלבד אשר
תשיג ידו כפי נדרו אשר ידר כן יעשה על תורת נזרו:

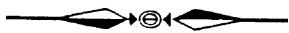
מדוע כתוב "על נזרו"

(ו, כא) בספרי פסקא לח¹¹, קרבנו לה' על נזרו, ולא נזרו על קרבנו.
פירוש, דבעינן שיפריש קרבנות נזירותו לאחר שנדר בנזיר, אבל

א.ה. ואם תאמר, כיון שיש טעמים אחרים מדוע אין בליעה מחלת תרומה
לשאר חלות, מדוע כתבה תורה מן הסל. הא לא קשיא, דזה גופא בא הכתוב
ללמד, שכיון שלא חל קדושת הגוף על חלת תרומה, אין לחשוש לבליעה.
או ללמד, ששמן מועט אינו מפעפע.

ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

¹⁰ תמצית דבריו: הטעם שכתוב "מן הסל", דבא ללמד, שאף על
פי שמיד לאחר האפיה החלות חמות, ובהן יש חלה אחת שתהיה
תרומה ואסורה לזרים, אין לחשוש להניח את כל החלות בסל,
אע"פ שלש בשמן כשהם סולת, והוי דבר שמן שמפעפע, אין
לחשוש לזה מכמה טעמים, או שגזירת הכתוב להתיר היתר
מכלל איסור, או מפני שעוד לא חל עליה קדושת הגוף, או מפני
שאינו נחשב דבר שמן, דלש במעט שמן.

[לד]

¹¹ [לד] (ו, כא) "זאת תורת הנזיר אשר ידר קרבנו לה' על נזרו מלבד אשר
תשיג ידו כפי נדרו אשר ידר כן יעשה על תורת נזרו" ע"כ. ויש לדקדק, מה
הוא הלשון "על נזרו". ודרשו רבותינו בספרי (פיסקא לח) וז"ל "קרבנו לה'
על נזרו, ולא נזרו על קרבנו" ע"כ. ולא מבואר כונתם.

אבל הביאור בזה, דבא הכתוב ללמד, שכל קרבנות הנזיר אינם קדושים אלא
אם קדם נזירותו להקדשו, אבל אם הקדיש קרבנות הללו לנזרו ועוד לא נזר
נזירות לא חל ההקדש, אפילו עולה ושלמים שבאים בנדבה, דכיון שעוד
לא נעשה נזיר, אין יכול להחל קדושה על הקרבנות, דהוה אמינא דיכול

והשמן שבלול בהן הסולת הוי דבר שמן שמפעפע (חולין צז, א),
ואם כן בלע מן התרומה, ומכל מקום מותרים לזרים, ואפילו הכי
לא חייש לזה. וזה בחלות, דרקיין היה מושח לאחר אפיה, כמו
שכתב רמב"ם במנחת מאפה (מעשה הקרבנות יג, ח), יעויין שם.
ומכל מקום לא דייק הגמרא [בגיד הנשה, חולין, קא] מהא,
בהיתר מכלל איסור, דיתכן משום דעדיין לא חל קדושת תרומה
על חלק כהן, דשחיטה מקדשת ללחם, יעויין תוספות נדה דף ו,
ב ד"ה דאפרשינהו בלישייהו. או דרביעית מתחלקת לכמה חלות
(מנחות פט, א) והוי דבר מועט, ולא מקרי דבר שמן, כדאמר

ובזה מיושב מדוע דוקא על חלות כתיב מן הסל ולא ברקיין, דהנה
הרמב"ם (מעשה הקרבנות יג, ח) כתב שהרקיין לא היו נבללין בשמן
כשהן סולת, אלא רק לאחר אפיתן היה מושחן בשמן, אם כן העיסה של
הרקיין אינה דבר שמן שמפעפע, ואין האחת בולעת מחברתה, והשמן
שעל הרקיין האחד שיהיה תרומה אינו בתוך העיסה ואינו מפעפע, ולכן אין
הרקיין האחרים בולעים ממנו, לפיכך רק בחלות כתיב מן הסל ולא
ברקיין.

אבל לפי זה יש לדקדק, דבחולין (צח, ב) [א.ה. בנדפס קא, והוא טעות
סופר], תניא, דזה שמותר הנזיר לאכול את האיל אף על פי שבלע מן הזרוע
הבשלה שהיא אסורה לזרים, זהו גזירת הכתוב של "היתר מכלל איסור"
שהתירה תורה, והש"ס נושא ונותן בדברים שהתירה תורה בכלל איסור,
ולפי המבואר, מדוע הש"ס לא מביא דגם ליטול חלה מן הסל הוא היתר
מכלל איסור. יש לומר, דיתכן שזה אינו היתר מכלל איסור מכמה טעמים,
או מפני שעדיין לא חל קדושת הגוף של תרומה על חלת הכהן, והטעם בזה
ששחיטה מקדשת ללחם, ומיד לאחר האפיה לא שחט את הזבח, וכששחט
את האיל כבר התקררו החלות, נמצא שבשעה שחל שם תרומה על חלת
הכהן כבר לא בלעו ממנה, אבל מכל מקום יש עליה קדושת הפה כמו
שכתובו התוספות בנדה דף ו, ב ד"ה דאפרשינהו בלישייהו, אבל אין זה
קדושת הגוף. ועוד טעם יש לומר, מדוע אין זה היתר מכלל איסור, כיון
שרביעית אחת שמן היתה מתחלקת לכמה חלות (מנחות פט, א) נמצא
שלכל חלה היה שמן מעט, ולא הוי דבר שמן שמפעפע, כמו שאמר
בפסחים דף לה, ב, דמשום הכי לא הוי מצה עשירה. והרמב"ם בהלכות
נזירות (ח, ד) העתיק לשון הכתוב, יעויין שם. [א.ה. לא ידעתי מה התכון
רבינו בזה. וצ"ע].

משך חכמה

פרשת נשא פסקא כט - לה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

תשפ"א, גליון מס' תלה טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

(שמואל-א, ח, יט-כ) – (יט) וַיִּמְאַנּוּ הָעָם לְשִׁמְעֵ בְּקוֹל שְׁמוּאֵל וַיֹּאמְרוּ לֹא פִי אִם מִלֶּךָ יִהְיֶה עֲלֵינוּ: (כ) וַהֲיִינוּ גַם אֲנַחְנוּ כְּכָל הַגּוֹיִם וְשִׁפְטָנוּ מִלְּפָנָיו וַיֵּצֵא לְפָנֵינוּ וְנִלְחַם אֶת מִלְחַמְתָּנוּ:

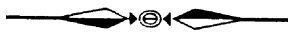
מה היתה בקשת ישראל "שיצא לפנינו, ונלחם את מלחמתנו"

שמואל¹³, א, ח, יט-כ. לא כי מלך כו' ויצא לפנינו ונלחם ככל הגוים אשר סביבותינו. פירוש, כי שמואל נזיר עולם היה (נזיר סו, א), וגמירי דאין נזירות חוצה לארץ עולה מן המנין (נזיר יט, ב), אף על גב דהוא רק משום טומאת ארץ העמים (נזיר, שם) ואז לא גזור

אם הפריש קרבנות קודם נזירותו, היינו, שעדיין לא נדר כלל בנזיר, אינו קדושים כלל. וכן בירושלמי פרק ב דנזיר הלכה ט נטמא בנזירות בנו כו' הפריש קרבנותיו קדשו, לא חשין להדא דתני רבי חייא קרבנו לה' על נזרו שיקדים נזרו לקרבנו, לא שיקדים קרבנו לנזרו. ועיין שם פרק ג הלכה ב, וברור¹².

[לה]

[לה]

¹³ [לה] (שמואל-א, ח, יט-כ) – (יט) וַיִּמְאַנּוּ הָעָם לְשִׁמְעֵ בְּקוֹל שְׁמוּאֵל וַיֹּאמְרוּ לֹא פִי אִם מִלֶּךָ יִהְיֶה עֲלֵינוּ: (כ) וַהֲיִינוּ גַם אֲנַחְנוּ כְּכָל הַגּוֹיִם וְשִׁפְטָנוּ מִלְּפָנָיו וַיֵּצֵא לְפָנֵינוּ וְנִלְחַם אֶת מִלְחַמְתָּנוּ" ע"כ. [א.ה. רבינו משנה את הכתוב, וכתב "ונלחם ככל הגוים אשר סביבותינו", וכידוע דרכו לשנות הרבה פעמים מהכתוב. ובאמת בדברים בפרשת המלך כתוב (דברים יז, יד) "וְאָמַרְתָּ אֲשֶׁיְמָה עָלַי מֶלֶךְ כְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתַי". ויש לדקדק, מה התכוון ישראל שאמר לשמואל "ויצא לפנינו ונלחם את מלחמותינו". אבל הביאור בזה, דשמואל היה נזיר עולם (נזיר סו, א), ומבואר בנזיר (יט, ב) דאין נזירות חוצה לארץ עולה מן המנין, דתנן מי שנדר נזירות הרבה והשלים נזירותו בחו"ל ובא לארץ ישראל מתחיל למנות שוב. ואף על פי שמבואר בגמ' (שם) שהטעם שאין עולה לו נזירות בחוצה לארץ, כיון שגזרו על טומאת ארץ העמים, ומבואר בשבת (טו, ב) דגזרה זו היתה לאחר בנין הבית, הרבה שנים לאחר שמואל הנביא, מכל מקום לפי גירסת הספרים בתמורה יד, ב וכן הוא הגירסא בילקוט שמעוני מבואר שם, שגם בזמן אבשלום לא היה עולה נזירות חוצה לארץ, דמקשה איך מנה אבשלום נזירותו כשהיה בארם בגשור, והא נזירות חוצה לארץ אינה עולה מן המנין, שמע מינא דאפלו לפני שגזרו על טומאת ארץ העמים לא עלתה נזירות חוצה לארץ.

[א.ה. אבל צריך טעם, כיון דעוד לא גזרו טמאה על ארץ העמים, מדוע באמת לא עלתה נזירות בחוצה לארץ, והרי מבואר בנזיר (כ, א), דהטעם שאינו עולה נזירות הוא רק מחמת גזירת חכמים על טומאת ארץ העמים. ונראה לעניות דעתי בזה, דבאמת טומאת ארץ העמים היתה מעולם, כיון

להקדיש, אם מקבל על עצמו לאחר מכן נזירות, קא משמע לן דאינו יכול להקדיש קרבנות נזרותו לפני שמקבל על עצמו נזירות. וכל זה דוקא "שעדיין לא נדר כלל בנזיר", אבל נדר בנזיר, ולא חל נזירותו, יכול להפריש כדלהלן.

וכל זה מבואר בירושלמי (ב, ט) דתנן התם, "הריני נזיר כשיהא לי בן, ונזיר. והתחיל מונה את שלו, ואחר כך נולד לו בן, מניח את שלו ומונה את של בנו, ואחר כך משלים את שלו" ע"כ. שכיון שקיבל על עצמו להיות נזיר מיד שיולד לו בן, חייב להתחיל נזירות על בנו, ולאחר מכן משלים נזירות עצמו, ואמרו שם, שאם בשעה שמנה נזירות בנו הפריש קרבנות של עצמו, קדשו, ולא חיישינן "להא דתני רבי חייא [במדבר ו כא] קרבנו לה' על נזרו, שיקדום נזרו לקרבנו, לא שיקדום קרבנו לנזרו" ע"כ, ופירשו קרבן העדה לפני משה, דהטעם שאין חוששין, כיון שכאן זו נזירות אחת, והרי הוא כמקדיש קרבנותיו לאחר שכבר קיבל על עצמו נזירות. הנה מפורש בירושלמי, דתניא רבי חייא כלשון הספרי, ומפרש הירושלמי, דהיינו שמפריש קרבנות לנזרו לפני שנדר נזירות.

ואין לפרש כוונת הירושלמי, דכוונתו שבאמת לא חוששין לתנא דבי רבי חייא, דהנה לעיל בירושלמי (ג, ב), בדין מי שנזיר שתי נזירות כאחת, אמרו שם, שאם הביא קרבן על נזירות אחת עבור השניה לא יצא. ומקשה הירושלמי, דמשמע שדוק אינו יוצא, אבל אבל הם קדושים, והא תני רבי חייא כו', ותירצו, דשאני הכא שזה כמו נזירות אחת. הנה מבואר בירושלמי שחוששין לדברי רבי חייא, אבל היכא שהוא כנזירות אחת לא חוששין. ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

¹² **תמצית דבריו: הטעם שכתוב "על נזרו", ללמד, שאין קרבנות הנזיר קדושים אלא אם כן קדם נזרו להקדשו, אבל אם הקדיש ואח"כ נעשה נזיר, אין הקרבנות קדושים.**

משך חכמה

פרשת נשא פסקא כט - לה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

תשפ"א, גליון מס' תלה טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

שמואל - א פרק ז, לכן אמרו כי יהיה לנו מלך שילך להילחם עם הגויים אשר סביבותינו. ודו"ק. אך על גירסא זו קשה, דהלא התמהמה, אבשלום שתי שנים בירושלים טרם ראה את דוד אביו, ומאי פריך. וצריך עיון. אמנם לפי זה דנזיר מוכרח להיות בארץ, אתי שפיר דעת רמב"ם (נזירות ב, כא), דבזמן הזה דאין טהרה, כופין אותו לעלות לארץ. ודו"ק¹⁴.

ועדיין על טומאת ארץ העממים (שבת טו, ב), בכל זאת לפי גירסת ספרים אחרים בתמורה יד, ב וכן הובא הגירסא בילקוט שמואל (שמואל-ב, רמז קמט, טו), דגבי אבשלום פריך, והא נזירות חוצה לארץ אינו עולה, אלמא, דאפילו אז, שלא נגזר טומאה על ארץ עממין, גם כן לא נהוג להיות נזיר בחוצה לארץ, ולכן לא הלך שמואל להכות רק הפלשתים שבאו לגבול ארץ ישראל, כמפורש

ולפי המבואר עולה שנזיר עולם, אף על פי שלעולם יהיה נזיר, גם כן יש מצוה להיות בנזירותו בארץ ישראל. ולפי זה מיושב היטב שיטת הרמב"ם שכתב (נזירות ב, כא) וז"ל "אין הנזירות נוהגת אלא בארץ ישראל, ומי שנזר בחוצה לארץ קונסין אותו ומחייבין אותו לעלות לארץ ישראל ולהיות נזיר בארץ ישראל כמנין הימים שנזר, לפיכך מי שנדר בזמן הזה בחוצה לארץ כופין אותו לעלות לארץ ישראל ולהיות נהוג שם נזירות עד שימות או עד שיבנה המקדש ויביא קרבנותיו במלאת ימי נזרו, עכ"ל הרמב"ם. והקשה הראב"ד וז"ל "לפיכך מי שנדר בזה"ז בח"ל כופין אותו לעלות לא"י. א"א למה כופין אותו לעלות ולמנות, וכי יש שם טהרה, והלא כלנו טמאין טומאת מת, ואין כאן הפרש בין ארץ ישראל לחוצה לארץ, ואסור להזיר בכל מקום" עכ"ל הראב"ד. ולאור המבואר לא קשה מידי, דאף על פי שאנו טמאי מתים, מכל מקום, צריך הנזיר להיות בארץ ישראל בזמן נזירתו, כמו שמקשה הש"ס על אבשלום ועל פי הילקוט. וזה מקור לשיטת הרמב"ם, שכל נזיר להיות תמיד בארץ ישראל, אפילו שאינו מביא קרבנות, ואין זה רק קנס. ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

¹⁴ תמצית דבריו: הכונה בבקשה של ישראל, "שיצא לפנינו, ונלחם את מלחמתינו" – דשמואל, היה נזיר עולם, ונזיר אסור להיות בחוצה לארץ, כמבואר בפנים, ולכן שמואל לא נלחם רק בארץ ישראל, וביקשו שיעמיד להם מלך, ושילחם מלחמתם גם חוץ לארץ ישראל.

שנתקדשה ארץ ישראל, ומטעם זה נזירות לא עלתה בחוצה לארץ, אלא שלא גזרו חכמים לנהוג בטומאה למי שהלך לארץ העמים, אבל לענין נזירות לא עלתה לו, והיא תקנה קדמונית מחמת טומאת ארץ העמים, הרבה לפני שחייבו לכל הבא לארץ העמים שיטבול].

ועל פי זה יתיישב לנו דבר נפלא. דהנה לא מצאנו ששמואל הנביא יצא להלחם בחוצה לארץ מעולם, אלא אך ורק כאשר פלישתים באו לגבול ארץ ישראל, כדכתיב בשמואל-א פרק ז ולפי המבואר אתי שפיר, דכיון ששמואל היה נזיר עולם, הרי שחייב כל הזמן למנות נזירותו, וכיון שבשעה שהוא בחוצה לארץ, כאילו אינו מונה נזירות, אסור לצאת לחוצה לארץ לעולם, כדין כל נזיר. כלומר, לא רק קנס הוא שקנסו להתחיל נזירותו, אלא באמת אינו עולה לו, כיון שיש טומאה של ארץ העמים, וכאילו שאינו מונה נזירותו.

ועל פי זה מיושב היטב מה התכוונו ישראל לומר לשמואל, דמבקשים ששים עליהם מלך שיצא לפניהם לארץ העמים להלחם מלחמותיהם, ולא רק בארץ ישראל ומיושב היטב. [א.ה. ולא זכיתי להבין מה קשה לרבינו על הכתוב "ויצא לפנינו ונלחם את מלחמותינו", דהרי גם אמרו שישפטנו ככל הגויים, ופשוטו של מקרא אינו קשה. וצ"ע].

אבל יש לתמוה ע"ל הגירסא זו שבתמורה ועל הילקוט, מאי מקשה איך נזר אבשלום בגשור, וכונתם להקשות, דאיך הלך לגלח על נזירות שמנה בחוצה לארץ, והרי כתיב בשמואל, שלאחר שחזר מגשור היה בירושלים שנתיים, דכתיב (שמואל-ב יד, כח) "וישב אבשלום בירושלם שנתים ימים ופניו הפלך לא רָאָה", וכיון שהיה אבשלום נזיר עולם (נזיר ד, ב), אם כן לאחר שנה מיקל בתער, ולכן הלך לגזוז שערו, ולעולם גם בגשור היה נזיר.

